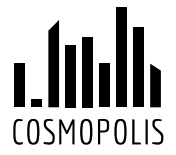

ELINA BACKMANOVÁ

VRAŽDY S CEJCHEM

COSMOPOLIS

ELINA BACKMANOVÁ

**VRAŽDY
S CEJCHEM**

Přeložil Vladimír Piskoř

The translation of this work was supported by a grant from the FILI /

The Finnish Ministry of Education and Culture

Český překlad vychází s podporou FILI /

The Finnish Ministry of Education and Culture

Copyright © Elina Backman, 2020

Original edition published by Otava, 2020

Czech edition published by agreement with Elina Backman and Elina Ahlback

Literary Agency, Helsinki, Finland

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2021

Translation © Vladimír Piskoř, 2021

Cover photography © Deposit Photos / pxhidalgo

ISBN 978-80-271-1290-6

„Tak krásná je zem
Tak vysoké nebe
Zní pahorek kvetoucí
Ptačím hrá zpěvem
A šum stinných vod
Ten šum stinných vod“

HUDBA & SLOVA KARI RYDMAN

„Němý skřítek nás děsí víc než ten,
který křičí a vříská.“

ALEKSIS KIVI

DCERY PEŘEJÍ

Hartola 1989

Jsou to Dcery peřejí. K peřejím se přikrádají na sklonku noci, když vábí kosi. Když je zem vlhká a půda nakypřená. Nad tmavou vodou se vznáší hustá mlha, v níž vše vypadá čarovně. Až naskakuje husí kůže. Ony se vyslédnou, přebrodí se doprostřed řeky a zůstanou nehybné, aby je voda přijala za své. Nejprve voda, potom mlha. Pijí kouzelný nápoj z pohárku z březové kůry, pokaždé na stejném kameni, pokaždé stejné množství. Poté něco darují peřejím. Peřeje žádají své. Něco, co mohou stáhnout do svých hlubin. Jejich duši, jejich čistotu, jejich mlčenlivá tajemství. Jakmile dcery obět odevzdají, tančí a čekají. Čekají na mohutnější burácení, na silnější vodní víry. Čekají na plíživý chlad mlhy na své kůži, na krásu, kterou nelze spatřit ani slyšet, jen cítit. Pijí z burácejících peřejí, poslouchají souzvuky přírody, dýchají víc zhluboka než na souši. Cítí, že se očišťují. Chichotají se, protože tohle je jejich tajemství. Čekají, byť jejich čekání je marné. Doufají, protože naděje nikdy marná není. Odejdou, teprve až noc konečně pomine, až se šero zlomí v průzračné ráno. Tehdy odejdou a cítí se naplněné.

Jsou to Dcery peřejí.

HARTOLA

Září 1989

Harri Valkama dorazil do obchodu jako první zákazník. Jako obvykle si zašel do regálu s pečivem pro bochník žitného chleba, z vitríny mléčných výrobků si vzal plnotučné mléko a u pultu s lahůdkami si nechal nakrátit dvě stě gramů kořeněné šunky. Rutinní záležitost. Svačina na ryby, časné ráno i natěšená nálada. Než se přesunul ke kase, přejel očima novinové titulky a pak vyskládal nákup na pás.

„To si berete na ryby?“ zeptala se ho pokladní.

„Na ryby, na ryby,“ přikývl a navyklými pohyby strkal nákup rovnou do chladicí tašky.

„Účtenku?“

„Jen pokud je na ní vaše telefonní číslo, slečno,“ odpověděl a mrkl. Vtipkování s pokladní patřilo k ustáleným zvykům a dodávalo dnu světlý rámeček. V obchodě se Harri bezděčně stával bodrým a zábavným chlapíkem.

Bylo 7.10, když nastartoval auto a zamířil k řece Tainionvirta. Jasně, vlnité ráno věstilo horký den. Auto nechal na krajnici a zbylý úsek k řece došel pěšky. V jedné ruce proviant a křesílko, v druhé prut a brašnu. Na oblíbeném místě se zastavil a zhluboka se nadechl. Rozložil kempinkové křesílko, vedle něj postavil chladicí tašku a otevřel brašnu. V bodrém rozpoložení si z ní vybral jednu z oblíbených nástrah a ihned do ní vložil přehnaná očekávání dobrého úlovku. Hodiny ukazovaly půl osmé, když nástraha poprvé pleskla do vody. Za stromy už jasně probleskovalo světlo nastupujícího podzimu. Podle rybářského kalendáře bude dnešní den rybářům velmi nakloněn.

Ve vzduchu voněla hlína a konec bujného vegetačního růstu. Už dávno utichli slavíci, kteří na počátku léta bláznili, a přestože přicházel letně

teplý den, byl v něm už cítit podzim. Harri Valkama si rána užíval, těšilo ho, že se příroda probouzí do nového dne spolu s ním. Že člověk může být sám.

Ryby navzdory očekávání nebraly. Ani ťuk. Harri zamysleně hleděl k proudícím peřejím a najednou mu v zorném poli uvízlo cosi nezvyklého. Opodál u břehu se něco houvalo, nějaký ranec zachycený o naplavené dříví. Že by zdechlina srnce nebo nějakého jiného velkého zvířete? Čím déle upíral zrak na vodu, tím víc se probouzela a rostla jeho zvědavost. Opřel si prut o břízu a vydal se zvolna po břehu do příhodnější vzdálenosti.

Jakmile se dostal blíž, zastavil se. Teď už viděl lépe, co upoutalo jeho pozornost a přilákalo ho k sobě. Otřeseně třeštil zrak. Bílé končetiny, černé šaty, jejichž lem se rozprostíral na vodní hladině. Člověk. Když mizek konečně zaznamenal, co to u břehu je, Harri klesl na kolena. Před ním na vodě leželo bílé, mrtvolně ztuhlé tělo. Zachytilo se o kořeny pod vymletým břehem a proud je nedokázal odplavit. Tíše plynoucí voda mrtvým tělem lehce pohupovala. Mladé děvče. Na bříše, obličej v temné vodě. Harri našťestí tvář neviděl. Proti své vůli registroval očima detaily. Černě nalakované nehty, kovový pásek, černé šaty, bosé nohy. Vlasy připomínaly zvířené řasy.

Život je nespravedlivý, byla první myšlenka, která mu probleskla hlavou. Zavřel oči, ale ten výjev se mu nesmazatelně vypálil na sítnici. Harri Valkama už před lety vyřadil nadávky ze svého slovníku, ale teď se vrátily jako rozzuřené vosy. Taková nespravedlnost, že zničehonic vyhasl život mladého člověka. Do prdele zasraný, na co to tady kouká? Když si kupoval rybářský lístek, tak ho rozhodně nenapadlo, že by v řece lovil mrtvoly. Rázem měl pocit, jako by ho příroda zradila. Ta myšlenka mu do vědomí pronikala postupně. Najednou viděl, že okolní krása počínajícího podzimu není nic než podvod, pozlátka. Proti své vůli se teď ocitl uprostřed hnusného a zvrhlého představení. Představení, při němž se nečekaně zřítily kulisy a daly průchod zlu, kruté smrti. Harri Valkama se vrávoravě zvedl ze země a beztak už zadýchaný se rozběhl ke svému autu. Měl by zajet někam k telefonu. Co nejdřív.

Část I

Středa 12. června 2019 / Helsinky

Když Saana otevře oči poprvé, pokoj se houpe a točí. Raději je hned zase zavře a rychle upadne do útržkovitého, slaboučkého spánku. Probudí se o dvě hodiny později, celá zpocená. Hodiny teď ukazují půl jedenácté. Saana na chvílku vstane, vypije sklenku pomerančového džusu a zajde si na záchod, pak se rozhodne, že se ještě na chvíli vrátí do postele. Když se konečně probudí pořádně, jsou tři odpoledne. Pokoj se už netočí tolik jako ráno. Saaně zakručí v žaludku. Naposledy jedla před třinácti hodinami, a to jenom slané oříšky na baru.

Právě teď pro ni čas nemá žádný význam. Nikdo ji nikde nečeká. Nikdo ji k ničemu nepotřebuje. Ale hlad význam má. A tak si prvního dne svého nicnedělání objedná přes Wolt pizzu.

Pizza dorazí a Saana má co dělat, aby v pomačkaném triku a zahanbená vlastním ponížením otevřela poněkud snědému poslíčkovi dveře. V náruči jí rázem přistane litr a půl koly a krabice s pizzou, zespona ještě horká.

Zbytek dne Saana těká pohledem mezi pizzou a notebookem. Hltá filmy i útěšnou margharitu. Na monitoru běží seriál *The Killing*. S02E03. Je to napínavé a dobré, ačkoli trochu pochmurné. Saana si pouští epizody druhé řady na jeden záta. Je ráda, že ten seriál objevila až teď. Takhle ji čekají téměř dvě řady dokonalé krimi. Lindenová a Holder. Sarah Lindenová a její svetry, bystrý rozum a deštivý Seattle. Saana odjakživa milovala kriminálky, přestože pak mívá strach. Až příliš podporují bujnou představivost. Slabost mívá také pro true crime podcasty, třebaže v ní občas vyvolávají tísnivé pocity. Proto je jejím trvalým oblíbencem a bezpečným detektivním přístavem uhlazenější klasika, *Hercule Poirot*. Seriál, který člověka zavede do naprosto svěbytného světa. Je tak příjemné ponořit se do staré Anglie a sledovat, jak se

vyšší vrstvy chystají na večírky a jak tráví čas po hotelích a panských sídlech, na večerích, honech nebo na procházkách v zahradě. *Poirot* je atmosférou to nejjasnější, co Saana zvládá. K vraždám sice dochází často, ale *Poirot* je všechny vyřeší. Divák se může jen kochat sceneriemi a atmosférou noblesních sídel a usilovně se snažit zachytit nenápadně předhazované indicie, kdo by tentokrát mohl být vrah. Ona bohužel všechny *Poirot*y viděla mockrát. Odhadne nebo si už pamatuje, kdo v kterém příběhu vraždil. *The Killing* ji dokáže vtáhnout mnohem víc. Je to něco nového a na úplně jiné úrovni.

Stiskne pauzu, že si odskočí na záchod. Cestou přes obývací pokoj nenápadně vykoukne mezi závěsy ven. Zdá se, že je tam hezky a slunečno. Břízy za oknem jsou už sytě zelené. Všude se rozlévající letní zeleň ji překvapila i letos. Celé jaro proseděla v redakci a horlivě do počítače klepala oddechové on-line zprávy. V průběhu let jí monitor zaplnilo jak úmrtí Davida Bowieho či virus zika, tak i bezpočet drobných a nevýznamných drbů ze společnosti.

Pět cviků, s nimiž se dáte do formy ještě před létem.

Vzácné perly: 10 nedocenených turistických cílů v Evropě.

Redaktorka týden cvičila prkno tři minuty denně,

podívejte se na úžasný výsledek!

Střeva jsou druhý mozek – 5 faktů o tom, co se děje v břiše.

Usnadněte si všední den – vyberte si 15minutové recepty

na rychlá jídla pro celou rodinu.

Saana má chuť se zasmát. Celé jaro sepisovala snadné recepty, ale po nafocení z nich neudělala ani jeden. A to cvičení prkna taky zůstalo jen u jednoho aktivního testovacího týdne. V podstatě celé jaro jen pracovala. Počítala znaky a slova, stresovala se termíny, vysedávala u počítače a někdy v práci dřepěla až pozdě do noci. Po práci bývala tak vyřízená, že zvládala jen lehnout si do postele a dívat se na Netflix nebo HBO Nordic. Drobné domácí povinnosti jako placení složenek, vysávání a vaření jí po pracovním dnu připadaly příliš náročné. Po parкетové podlaze se honí šedivé chuchvalce prachu a poštovním otvorem

pravidelně padají upomínky. Je to normální? napadne ji a nacre si do pusy další kus pizzy. Má pocit, že pro všechny její známé ano: všichni mají spoustu práce a ustavičnou honičku. Za čím se honí a proč? Jako by i přátelé povyšovali spěch na cosi obzvlášť úžasného. Všichni makají na plné obrátky, a přesto mají čas zajít do fitka. Nikdo si nestěžuje na deprese nebo vyčerpání. Občas po večerech, když se svítilo už jen v části redakce, si zkoušela v tichu svého pracoviště vygooglovat příznaky pracovního vyčerpání a nenašla nic, co by neplatilo pro ni samotnou. *Silná únava, cyničnost a pokles profesního sebevědomí*. Celé jaro proseděla s pohledem tak přilepeným k monitoru, že dokonce ani neregistrovala, co všechno mezitím příroda udělala pro příchod léta. Nejdřív jen trochu obnaženého písku zpod sněhu, pár osamocených tažných ptáků a krokusy. Potom najednou všechno – počátek léta. Zelené břízy, slavíci a lidi v tričku. Světlo.

Po návratu z koupelny jde znovu k oknu. Co je dneska za den? Středa. Takže včera, v úterý, vydržela na tahu až do zavíračky. Rozlučková party jen s několika lidmi, ale o to víc se pilo.

Ze stromu před domem se do pokoje nese výrazný kosí zpěv. Sana musí zavřít okno, aby jí vesele vyzpěvující pták nekazil zatuchlou a šedivou kocovinovou náladu. *The Killing*, deštivý Seattle, pizza, únava a žaludek na vodě. Její komfortní zóna. Je vlastně holý nerozum koukat při kocovině na ponurý film, ve kterém se to jen hemží vrahy a mrtvolami. Přesto není na výběr. Ona ten seriál miluje. Film dodává jejímu rozpoložení domácí pocit. Když se na něco dívá, není sama. Příjemně napínává zápletku přehluší její vlastní neurčitě tísnivé myšlenky.

Znovu si ukousne pizzy. Poslední dílek. Patrně spořádala víc než patnáct set kilokalorií. Po tučné pizze má žízeň, ale pokoj se jí už aspoň netočí před očima. Zatímco leží na gauči s břichem plným pizzy, říká si, že je vlastně všechno v pohodě. I přesto, že jarní únavu nejprve vystřídalaly fámy o zeštíhlení redakce, které se posléze potvrdily a vyústily ve špatné zprávy, tak život je naprosto super. Jasně, všechno se urovná.

Saana letmo koukne na sbalené tašky v předsíni a pro zbytek večera zaujme ještě totálnějši polohu vleže. Zítřa odjede z Helsinek na celé léto. Už žádné kocoviny, ale sport a meditace. Vycházky a zeleninové smoothie. Zkrátka všechno, co lidi dělávají za zcela běžných dnů. Ale dneska: nic. Spokojeně zakutaná pod flisovou dekou, kterou sebrala v baru, a s hlavou na polštáři nechá Netflix spustit na počítači další díl. V jejím životě začne nový díl až zítřa.

Příštího rána připomíná prodělanou kocovinu už jen slabý třas rukou a pálení žáhy po snědené pizze. Proces zotavení obvykle trvá jeden až dva dny. Den první: dohnání spánkového deficitu, odbourání otravy alkoholem z organismu a detox pizzou a bonbony. Den druhý: Odbourání tuku, soli a nadměrných dávek cukru v organismu, oteklost a krátkodobý pokles nálady. Kajícnost. Narušený spánkový rytmus, odplata za prospaný kocovinový den. Noční můry. Nakonec zlost: takovouhle kocovinu už nikdy. A potom... den třetí: Všechno zapomenuto, vše odpuštěno. Nový život, nové sliby, pokora a návrat. Iluze, že víno už člověka nikdy nebude zajímat. Den sedmý: žízeň.

Saana stojí v kuchyni se šálkem kávy v ruce a vyhlíží ven. Dneska už sluneční světlo a zpěv ptactva snese. Otevře si iPad na kuchyňském stole, vygoogluje Hartolu a klikne na stránky obce. *Hartola – jediné finské království*, stojí tam. Saaně se chce smát, ale tady nejde o vtíp. Hartola se skutečně prohlašuje za království, na YouTube se třeba dá najít propagační video *Hartolské království*. Saana stiskne *Play*. Propagační spot má hodně daleko k čemukoli suchopárnému a předvádí, jaké benefity bydlení v Hartole přináší. V klipu se šťastná nová obyvatelka Hartoly svěruje, že když se sem stěhovala, říkala si, jestli se v hartolských obchodech dá koupit kozí sýr. Očividně dá, ne? To už klip nesděluje. Saana nemůže popřít, že by sama nepřemýšlela o možnostech sehnat během léta rukolu nebo pecorino. Nakonec si v Google Maps vyhledá přesnou vzdálenost. Vzdálenost Vallila–Hartola je nejrychlejší trasou sto sedmdesát devět kilometrů. Tak daleko

se Saana ocitne od svých ustálených zvyklostí. Tak daleko se ocitne od stresujícího jara, vyhoření a nejistoty. Její jedinou snahou bude nemyslet na podzim. Uteče sama před sebou sto sedmdesát devět kilometrů a načas uvede svůj život do jakéhosi mezitavů. Neprodloužená pracovní smlouva na dobu určitou ji zažene odpočívát na místo, kde jí vždycky bývalo dobře.

Saana vypne iPad a zastrčí ho do vnitřní kapsy batůžku. Vzhůru za svobodou. Pozhasíná světla, zkontroluje, jestli vypnula kávovar a přívod vody do pračky, jestli jsou okna zavřená, lednice prázdná a všechno připravené na její dvouměsíční nepřítomnost. Domácí zeleň už dávno vzala zasně, umučená k smrti hodně nedostatečnou zálivkou. Z toho Saana nemůže vinit nikoho než sebe, protože bydlí sama. Pak vynese na chodbu dvě velká zavazadla a zamkne za sebou dveře. Na schodišti je cítit směs života cizích lidí. Právě teď vůně odhaluje, že si někdo ze sousedů smaží k obědu karbanátky. Saana nacpe velké nepraktické tašky do malého výtahu a netrpělivě sleduje měnící se patra. Výtah se vzápětí dokodrcá do přízemí a Saana naučeným grifem odsune nepoddajnou a skřípající mříž, aby mohla otevřít dveře výtahu. Je teprve 11.20. Autobus ve dvanáct pohodlně stihne.

Řidič přivítá pasažéry na expresní lince do Jyväskylä přes Lahti a Heinolu hlubokým, zpomaleným hlasem. Saana odjakživa ráda jezdí autobusem. Hlavně že nemusí sama řídit. Může jen spát, číst si nebo sledovat měnící se krajinu, prostě být sama se svými myšlenkami. Sbohem Helsinky, stýskat se mi nebude.

U Lahti vyloví z tašky zápisníček a pustí se do sepisování seznamů.

Léto v Hartole, hlavní body:

– *Užívat si*

– *Být v klidu*

– *Žádné kouření (případně snad pár šluků ke sklence vína nebo piva)*

– *Pivo ne (zbytečný nápoj, roste po něm břicho)*